

1. POROŻE (13) sb n

Oba o jasne; e z tekstów nie oznaczających -é.

sg A poroże (1). ◇ I porożym (6) *RejRozpr*, *RejZwierz* (2), *RejPos* (3), porożem (5) *BibRadz*, *KochPs*, *KochPieś*, *GrochKal*, *KochAp*; -em (3), -(e)m (2). ◇ pl A poroża (1).

Sł stp notuje, Cn w innym znaczeniu, Linde także XVII – XVIII w.

Rogi jelenia albo innych samców zwierząt dzikich lub domowych; przen; cornua PolAnt (13) :

a) *Pycha, moc (13) : A pokrużę wśytki poroża niepobożnych/ y będą wywyżłzone mocy fprawiedliwych. BibRadz Ps 74/11.*

Zwroty: »podnieść poroże by jelen; [wynosić poroże]« = wbi(ja)ć się w pyche (1): Tákżec każdy pyłzny chłop/ [...] chodzi podniośłszy/ poroże by Ieleń RejZwierz 119; [ACzełmy v Tyranná krolu w tey niewoli/ Ze ledwie śmie człowiek rzec/ co ná fercu boli: Niechay iednák iáko chce wynosi poroże Zmiennik/ y iego zbrodnia długo trwáć niemoże GrochPlankty A4v].

»potrzásac (jako żubr a. tur) (a. wstrząsac, a. strząsac) porożym« = być hardym [szyk zmienny] (11): [Pan do księdza:] Hárdzie tu ftrząfasz porożym A zowiesz fie poslem bożym RejRozpr A4; KMitá to był kto gi znał/ dziwny w fwych postáwach/ A iáko Zubr porożym/ potrzáfał w fwych fprawach. RejZwierz 50, 53v; BibRadz Ps 74/6; A oni mędrkowie/ oni Bífkupi/ oni Fárizáyfscy doktorowie/ z dáleká iáko Thurowie/ potrzáfáiac porożym swoim/ chodzili od tego. RejPos [290], 223, 228; KochPs 111; [Do króla polskiego:] Zdiáles máłzkárę butnému Tyránnowi Mołkiewfkiému Okazałes/ że nie káfa/ Choćia to porożem wtrząfa. KochPieś 45; GrochKal 22; Ale [biskup] Gamrat porożem ná to [co powiedział przedmówca] bárzo wtrząfał. KochAp 7; [Apolog 25].

b) *[Czupryna, włosy: [Maciek do Kaški:] Za łeb mię z izby nie wyprowadzifz. Ona przedfię wlecze zá poroże [...]. Ták go bárzo zá łeb tármośilá/ wyrwawłzy włofy/ wznák fie wzwróciłá. On iey rzecze: [...] Iżes ty przedfię wygrác nie miałá/ chociaś mi w poroże doczochráłá. WirzbGosp B4–B4v.]*

MC